

TRI DANA U KARAŠEVU

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj ima posebnu čast i zadovoljstvo obavjestiti naše čitatelje da je izdalo knjigu "Tri dana u Karaševu", autora Milo Jukića.

To je novinarsko izvješće o svojem prvom posjetu Rumunjskoj, napisana je s razumijevanjem govornika hrvatskog jezika iz Bosne i Hercegovine, točnije iz Kreševa, mjesto smješteno u jednom području odakle bi bile mogle migrirati, za vrijeme povijesti, neke skupine Karaševaka. „Avanture“ putovanja prema jednom nepoznatom području, kontakt, još s granice, s rumunjskim jezikom (o kojemu je znao, još iz vremena studija, da pripada romanskim jezicima) prikazane su s umjećem reportera pažljivog na značajne detalje o ljudima i mjestima, domovima, putevima, križevima, crkvama i grobljima. Znatiželja novinara i profesionalnog

Milo Jukić

književnom glasniku **Poluotok/poluostrovu**, zagrebačkom virtualnom časopisu za književnost **Knjigomat**, te u mostarskim časopisima **Motrišta** i **Most**, a etnološki i povijesni u sarajevskom časopisu **Bosna Franciscana**, te na internet portalima. Zastupljen i u nekoliko izbora pjesama sa srednjo-bosanskog područja, a u pripremi je i njegova prva zbirka pjesama.

Više od petnaest godina bavi se novinarstvom (radio i TV-prilozi za Glas Amerike, novinski prilozi i fotografije u brojnim dnevnim i tjednim novinama u BiH i Hrvatskoj), te poviješću i etnologijom. Godine 2001. objavio knjigu „Deževica - pregled povijesnih zbivanja, toponomastika, podrijetlo i sastav stanovništva“, 2008. knjigu „Etnološki i povijesni prilozi iz kreševskog kraja 1“, a u pripremi je njegova knjiga „Podrijetlo i kretanja katolika kreševskog kraja“. Tajnik je Književne zaklade/fondacije „Fra Grgo Martić“, te urednik „Ljetopisa Lepenička dolina“. Živi u Kreševu.

Na kraju, vrijedi pohvaliti misao gospodina profesora Milje Radana, predsjednika ZHR-a, da objelodani u dvojezičnom izdanju knjigu Mile Jukića, kao i napore prevoditelja teksta na rumunjski: Ivan Dobra, Daniel Lucacela, Magdalena Tincul.

Ukoliko želite

pročitati i lekturirati knjigu, možete to napraviti u biblioteci Središnjeg Sjedišta ZHR-a.

Uredništvo

MILO JUKIĆ: TRI DANA U KARAŠEVU - TREI ZILE LA CARAȘOVA 2011

Milo Jukić

TRI DANA U KARAŠEVU
TREI ZILE LA CARAȘOVA

fotografija jača je od svega. Prema tome, slike koje je zatekao Milo Jukić, ostat će vrijedni dokumenti.

Milo Jukić studirao je hrvatski

jezik i književnost. Njegovi književni radovi objavljeni su u sarajevskim časopisima **Album** i **Hrvatska misao**, u beogradskom Balkanskom

UREDNIŠTVO:

ISSN KOD 1841-9925

Počasni glavni urednik: prof. Milja RADAN

Glavni urednik: Slobodan GERA

Urednici: Ivan DOBRA; Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA; Slavica-Marija MUSELIN; Marija LACKIĆ

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter i grafički dizajn: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

REDACȚIA:

COD ISSN 1841-9925

Redactor principal onorific: prof. Mihai RADAN

Redactor principal: Slobodan GHERA

Redactori: Ivan DOBRA; Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Slavica-Maria MUSELIN; Maria LAȚCHICI

Tehnoredactor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter și designer: Liubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, jud. Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

U ovom broju / În acest număr:

RECENSĂMÂNTUL

POPULAȚIEI 2011 str. 2
pag. 2

ȘCOALA DIN RAFNIC

str. 5
pag. 5

MALA GOSPA U RADNI

str. 9
pag. 9

DVOJEZIČNO GLASILO KARAŠEVSKIH I TAMIŠKIH HRVATA
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A UNIUNII CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

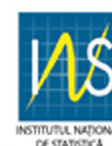

Godina: XVIII
Broj: 79.
listopad 2011.
Anul: XVIII
Nr.: 79
oct. 2011

SĂ RĂSPUNDEM CORECT!

„Cărei etnii aparțineți?” Aceasta este întrebarea la care trebuie să răspundem la recensământul populației și al locuințelor, iar răspunsul nostru trebuie să vină ferm: „SUNT CROAT!!!”.

Intrebarea va apărea la pagina a doua a formularului „P”, unde apare rubrica intitulată „Caracteristici etno-culturale”, rubrică în cadrul căreia recenzorii ne vor întreba cărei etnii, cărei religii aparținem și care ne este limba maternă. Pentru croații din România aceste trei răspunsuri sunt de o importanță deosebită. ATENȚIE, dacă în loc de croat declarăm carașovean automat vom fi declarați români. „Carașovean” nu reprezintă o etnie, este doar un toponim la fel ca și reșițean, bucureștean, timișorean etc.

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

P

PERSOANE

RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR

CARACTERISTICI ETNO-CULTURALE

FIECARE PERSOANĂ ESTE LIBERĂ SĂ-ȘI EXPRIME PROPRIA OPȚIUNE, FĂRĂ NICIUN FEL DE CONSTRÂNGERE

23	CĂREI ETNII CONSIDERĂ PERSOANA CĂ ÎI APARTINE?	CROATĂ	☐
24	CARE ESTE LIMBA MATERNĂ A PERSOANEI?	CROATĂ	☐
25	CĂREI RELIGII CONSIDERĂ PERSOANA CĂ ÎI APARTINE?	ROMANO-CATOLICĂ	☐

Dragi cititori, atunci când ne vor călca pragul cei care adună datele despre recensământul populației și

al locuințelor, haideți să spunem cu mândrie că suntem CROAȚI, iar limba noastră maternă este CROATĂ.

RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIEI 2011

Având în vedere faptul că în perioada 20-31 octombrie va avea loc recensământul populației și al locuințelor, dorim să reamintim cititorilor noștri că în acest interval, la ușa fiecărei case va bate un recenzor care va solicita o serie de date atât despre cei care stau acolo, cât și despre locuință.

Autoritățile ne reamintesc în acest sens că toți cetățenii sunt obligați să furnizeze informațiile solicitate, în caz contrar amenziile ridicându-se până la 5.000 de lei. Chestionarele care vor trebui completate conțin informații importante despre fiecare persoană în parte, despre locul ei de muncă, veniturile obținute sau proprietățile sale. Un accent deosebit se va pune pe înregistrarea cetățenilor români cu domiciliul în țară, indiferent dacă se află în România sau sunt plecați în străinătate. Persoanele absente temporar de la domiciliu la momentul efectuării recensământului populației și locuințelor vor fi înregistrate de către recenzori pe baza informațiilor primite inclusiv de la vecini și preot, conform unei hotărâri de guvern care reglementează modul de organizare a recensământului.

În acest sens, supunem atenției cititorilor noștri faptul că recenzorii vor putea folosi și surse indirecte de colectare a datelor, persoanele absente temporar de la domiciliu urmând să fie înregistrate pe baza informațiilor de la celelalte persoane din locuință, de la vecini, preot sau primărie, conform actului normativ.

Pentru noi, ca minoritate națională modestă din punct de vedere numeric, este foarte important să oferim date concrete pentru a nu fi puși în situația de a ne trezi ca în lipsa multora dintre noi, ne referim aici în special la cei plecați în străinătate, să fim declarați și mai puțini numeric decât suntem în realitate. Și dacă lucrurile sunt mai mult sau mai puțin clare atunci când este vorba de datele care se referă la venit și locuință, este foarte important să completăm cu grijă rubrica referitoare la CARACTERISTICILE ETNO-CULTURALE, adică: cărei etnii aparținem, care este limba noastră maternă și ce confesiune avem.

Aceste trei răspunsuri vor oferi date de care vor depinde foarte multe aspecte legate de drepturile noastre ca minoritate națională în viitor. Știm prea bine că la recensământul

drept comunitate CROATĂ. Noi suntem CROAȚI carașoveni dar de ETNIE CROATĂ. Orice altă interpretare poate fi o capcană.

La fel de importantă este și rubrica referitoare la limba maternă. Suntem cu toții martorii tristelor evenimente legate de desființarea școlii de la Rafnic, pe motiv că nu avem destui elevi, deși minoritățile ar trebui să beneficieze de anumite drepturi atunci când este vorba de învățământul în limba maternă. Reamintim că la această școală limba de predare este română, iar în cazul în care limba de predare ar fi fost parțial română/parțial croată (așa cum a solicitat comunitatea noastră din anul 2003!) această școală ar fi rămas la Rafnic.

În final, sperăm că răspunsul referitor la confesiune nu necesită lămuriri suplimentare.

De altfel, de-a lungul timpului, tocmai acești trei piloni ne-au definit: confesiunea romano-catolică, limba maternă CROATĂ și apartenența la etnia CROATĂ. Sunt stări de fapt și nu un hatâr ocazional

sau o oportunitate în urma căreia ne-am ales cu anumite foloase, așa cum au spus-o unii în ideea de a nega existența acestei etnii CROATE în Banatul multicultural și multiconfesional. Apartenența la o etnie, limba maternă și confesiunea sunt aspecte de maximă importanță și ele caracterizează persoana din punct de vedere etnic, lingvistic și confesional, de aceea trebuie să le acordăm atenția cuvenită. Aceste aspecte sunt extrem de importante pentru viitorul minorității noastre și de aceea îi rugăm pe cititorii noștri să fie vigilenți atunci când vor completa rubrica menționată.

Maria Lațchici

Între 20 și 31 octombrie, un recenzor va bate și la ușa ta.

Fiecare are identitatea, nevoile și visurile sale. Statistica preia răspunsurile noastre la Recensământ, le prelucurează și le restituie în beneficiul comunității. O rețea de apă și canalizare, o școală sau un loc de joacă sunt investiții care se alocă ținând cont de informațiile obținute între 20 și 31 octombrie.

Răspunde onest!

Participarea la Recensământul Populației și al Locuințelor este obligatorie, conform H.G. 1502/2009 cu modificările și completările ulterioare.

Pentru informații suplimentare, apelează 1741 din rețelele Vodafone (0,04 €/min + TVA), Orange (0,036 €/min + TVA) și Cosmote (0,02 €/min + TVA) sau 021-9201 din rețeaua Romtelecom (0,027 €/min + TVA).

www.recensamantromania.ro

INSTITUTUL
NAȚIONAL DE
STATISTICĂ

REPARAȚII LA ȘCOALA DIN IABALCEA

Pentru o mai bună desfășurare a activității școlare, Primăria din Carașova s-a ocupat, rând pe rând, de reabilitarea și renovarea școlilor de pe raza comunei. Toamna aceasta pe lista priorităților s-a aflat grădinița și școala cu clasele I-IV din Iabalcea.

Renovarea a durat în jur de o lună. Lucrările efectuate de firma DAVODAR au fost începute pe 28 august și s-au încheiat pe 3 octombrie a.c. și au presupus amenajarea holului, înlocuirea

ușilor, precum și amenajarea a două grupuri sanitare. Cancelaria, sala de grădiniță și sala în care învață elevii clasele I-IV au fost renovate prin placarea cu rigips a pereților și tavanului, prin montarea de podele laminate și înlocuirea instalației electrice. Costul lucrărilor s-a ridicat la 72.410 lei, iar pentru instalația electrică s-a alocat în jur de 9.000 lei. Deși inclusă în proiect, din lipsă de fonduri, încălzirea centrală nu a fost realizată. Așadar, elevii din Iabalcea riscă să întâmpine frigul din iarna aceasta cu două aeroterme electrice.

Directorul adjunct de la Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova, Ghera Nicolae, a confirmat că centrala a fost inclusă în proiect, dar, din

păcate, bugetul școlii nu a fost suficient pentru finalizare. Totuși, părinții copiilor au primit asigurări de la directorul Gheoghe Sorca că elevii nu vor fi lăsați să înghețe de frig, fiindcă în

situația în care nu se va reuși construirea centralei, vor fi aduse cuptoare de la Școala Nr. 2 din Carașova.

Despre starea școlii și contribuția părinților înainte de renovare ne-a declarat mai multe învățătoarea Anca Stănescu: "Părinții au fost foarte receptivi, datorită lor s-a făcut ce s-a făcut la această școală.

Înainte de renovarea școlii, aceștia au sărit în ajutorul meu, au făcut curățenie, au zugrăvit, au vopsit ușile, au pus gresie sub cuptoare ca să nu primim amendă de la Pom-

perii. Într-adevăr, investiția părinților de anul trecut ne-a fost rambursată de domnul primar. Anul acesta contribuția lor s-a ridicat la 460 de lei și a constat în cumpărarea de garnișe și perdele. Domnul Toma Gheorghe ne-a donat o bibliotecă, un cuier și o etajeră cu trei rafturi mari care se găsește la grădiniță. Doamna Ana Filca și domnul Ghera Nicolae m-au ajutat anul trecut cu mobilierul pe care l-am adus de la Școala nr.2 din Carașova."

Ne bucurăm că elevii din Iabalcea au o școală curată și învață, în sfârșit, în săli de clase primitoare, iar pentru sănătatea lor le dorim ca iarna să fie cât mai blândă!

Lina Tincul

JESMO LI EKOLOŠKO SVJESNI?

O ekologiji čujemo svaki dan, na televiziji, radiju, internetskim stranicama, u časopisima, novinama.

Teme poput prekomjernog zagrijavanja, ozonske rupe, otapanje ledenjaka samo su neke od onih koje popunjavaju novinske stupce diljem svijeta. Na radnim sastancima predsjednika država često se nalaze ekološke teme. Svijet se počeo ozbiljno brinuti o zaliham a pitke vode, o zaliham a nafte i plina itd.

Zašto? Jer se dugo vremena trošilo, trošilo, prekomjerno trošilo kao da je zemaljska kugla neiscrpan izvor svega. Uostalom dobro nam je poznato, pogotovo zimi, kada stalno prijeti poskupljenje plina, jer zemlje koje imaju zalihe strogo paze na potrošnju i time automatski raste cijena sirovina. O nafti nećemo ni govoriti. Ratovi se vode oko toga tko će se dočepati tog dragocjenog prirodnog resursa, na temelju kojeg su se razvile razne industrijske grane. Nezamislivo

je danas ne imati auto, koji naravno troši benzin. O tako, naočigled općim, no izuzetno bitnim temama ćemo uostalom govoriti u nekim drugim brojevima.

Pokazalo se da Zemlja ipak nije neiscrpan izvor prirodnih resursa koji se može iracionalno trošiti onda kada nam se priroda počela osvećivati. Zadnje desetljeće skoro svake godine događaju se prirodne katastrofe. Potresi zemlje, poplave, požari. No, prebacimo se s tih globalnih katastrofa koje pogađaju razne države diljem svijeta, u naše krajeve.

Da li mi pazimo na naše šume, na naše rijeke, na naše izvore pitke vode, odnosno na bunare, ili na naše brijegove? O tome bi trebalo raspravljati. Zadnjih se godina jako puno naših šuma uništio nekontroliranom siječom drveća, rijeke su nažalost postale, barem kada je

kiša, poput kanalizacije kojom plove plastične boce i ostalo smeće. O izvorima pitke vode da i ne govorimo. Selo poput Lupaka dugo se godina bori s problemom pitke vode, koja je nestala nakon iskopanja rudnika. Zna se dogoditi ljeti da u mjestu ostanu samo dva bunara s pitkom vodom. Nekada su naši stari sadili stabla bagrena da zemlja ne bi klizila za vrijeme kiša, da brijegovi ne bi klizili i silazili u vrtove (gradine).

O ovim aspektima treba ozbiljno razmisliti. Odnosno trebamo biti svjesni da ono što smo naslijedili trebamo čuvati da bi i budući naraštaji imali čist zrak, drva za ogrjev i pitku vodu. Nama su naši stari to ostavili i hvala im na tome. No i mi moramo napraviti isto, odnosno brinuti i trošiti s mjerom.

Maria Lațchici

LACRIMI ȘI TRISTEȚE ÎN LOC DE ZÂMBET ȘI FERICIRE

Cine nu și-ar dori o tinerețe fără bătrânețe și o viață fără de moarte?

Din păcate, acest lucru se întâmplă numai în basmele pe care ni le citeau cândva părinții sau bunicii înainte de culcare. Însă, în viața reală, odată cu trecerea anilor timpul își pune amprenta pe fiecare dintre noi. Sunt sigură că fiecare dintre dumneavoastră vă iubiți bunicii. Sunt sigură că le simțiți lipsa când pleacă în alte țări sau când vă părăsesc pentru totdeauna. Sunt la fel de sigură că la un moment dat fiecare dintre noi a avut nevoie de un sfat și a apelat la sfatul bunicilor, a oamenilor trecuți prin viață, a oamenilor știutori de multe lucruri. Sunt sigură că v-ați gândit măcar o dată cum o să fie viața voastră când veți îmbătrâni. Cu siguranță fiecare dintre dumneavoastră vă imaginați în pragul bătrâneții lângă copii, nepoți și de ce nu chiar lângă strănepoți. Dar, oare v-ați gândit vreodată că oricare dintre bunicii noștri ar putea fi în locul unura dintre bătrânii abandonati? V-ați gândit vreodată cum e viața acestor bătrâni abandonati de propriile familii, care trăiesc din mila vecinilor, fără lumină, fără căldura iarna, murind de frig în propriile gospodării sau pe străzi. În cele mai nefericite cazuri aceștia rămân fără gospodării pentru că le sunt furate chiar de proprii copii, nepoți sau frați.

Aproape zilnic mi se întâmplă să văd bătrâni abandonati,

plângând de durere și implorând să fie ajutați cel puțin cu un bănuț pentru o bucătică de pâine. Poate că și vouă vi s-a întâmplat să vă întâlniți cu un caz asemănător. Dacă până acum n-ați avut ocazia să vă confrunțați cu așa ceva, oricând o puteți face, dacă nu în Carașova atunci în municipiul Reșița, în Arad, Timișoara, Focșani sau Constanța. Oriunde puteți întâlni asemenea bătrâni. Din păcate, asta-i România din zilele noastre, cu oameni petrecăreți care aruncă zilnic bani prin discotecă, baruri sau cluburi, dar când vine vorba să ajute un bătrân, în loc să-i întindă o mână de ajutor, mai bine trec pe lângă el fără sa-l observe. Oare nu v-ați gândit că acei bătrâni sigur nu și-au dorit niciodată să ajungă în asemenea situație, să trăiască astfel nu pentru că așa vor, ci fiindcă așa s-a întâmplat. Se poate face ceva pentru acești oameni, dar de câte ori este atins acest subiect de atâtea ori este evitat. Din nefericire, mereu se găsește cineva să-i condamne că au ajuns în asemenea situație fără să le fi cunoscut povestea, întotdeauna se găsește cineva să-i înjure fără să-și dea seama că sunt doar niște ființe nevinovate puse în fața unei grele încercări ale vieții. Oamenii trec pe lângă ei fără să-i observe. Se supără când bătrânii își cer drepturile sau medicamentele sub forma unor rețete pentru că statul nu le

oferă bani cu care să-și poată plăti acele medicamente. Se supără că trebuie să aștepte un minut în plus la semafor ca un bătrân să poată traversa strada.

Cu câțiva ani în urmă, marele poet Octavian Paler scria în versurile uneia dintre poeziile sale că „avem clădiri mari, dar suflete mici, autostrăzi largi, dar minți înguste”. Azi, din păcate, versurile poetului definesc perfect românul din ziua de azi. Imposibil de crezut, dar adevărat.

Noi putem să ne schimbăm, să nu lăsăm aceste versuri să ajungă într-o zi să ne definească și pe noi croații din România. Noi îi putem ajuta pe acei bătrâni dacă nu cu altceva, atunci măcar cu o vorbă bună. Cu siguranță că mulți dintre voi veți spune „Să se ducă la azil!” și problema este rezolvată, dar nu au unde, fiindcă azilele sunt pline. Nu uitați că mâine, poimâine și noi vom îmbătrâni, și poate, cine știe, și pe noi ne așteaptă aceeași soartă și la rândul nostru poate vom cere și noi ajutor și nu îl vom primi. Sper că de acum înainte când va fi vorba de un scop caritabil pentru a ajutarea unor bătrâni să nu se mai închidă ochii și să se treacă peste acest lucru, iar subiectul să rămână neinteresant și veșnic evitat, cum de altfel a fost și până acum.

Beul Bianca Mihaela

ZABORAV

Bili smo naivni
Možda sada bili bi sretni
A ne tužni
Mi to nismo znali,
Sačuvati ono što imamo
Nismo znali šta želimo
Krenuli smo dalje
Nismo znali šta je praštanje
Dopustili nismo
Da to sve padne u zaborav
Život nije bio prav
Pisali smo samo pismo
U kojemu priznajemo
Da više nemožemo,

Ne znamo se boriti
Protiv one tužne,
Gorke sudbine
Mislili smo da tako
Je bilo zapisano
Da sve padne u more duboko,
Da sve bude zaboravljeno.
Sada kao da ne poznajemo se
Srce više nama ne pleše
Kao što je nekada
Kada nije prevladala tuga
Kao što je sada
Duga, duga i sve duga
Kao što su zrake sunca

Sada smo kao majka
Bez svoje djece
Sada prazna duša je
Kao što je ratniku
Kad bez svoga oružja,
Nemože završiti bitku!
Ali gledaju ga kao đubre jedno
Malo pogleda bacaju,
Pogledaju, prolaze i ostave u
čekanju.

Nije ostalo nijedne uspomene
Stavene su u jedne prtljage malene
Jer to je život gorak
Za jedan tužan prosjak!

Vatav Maria

RECENSĂMÂNT

VAŽNO ZA ZNATI

Dragi čitatelji i mještani naših prostora, obavještavamo Vas da se ovih dana radi popis stanovništva, kuća i vjerske pripadnosti - "RECENSĂMÂNT".

Vaše je pravo da se izjasnite kako želite, no nemojte zaboraviti ono što zapravo mi jesmo i ono što su bili vaši djedovi. Čuvajte svoje korijene, čuvajte vjeru, tradiciju, kulturu i ponos, što je istinski naše. Ponosite se što smo Hrvati!

Upozoravamo Vas da je vrlo važno znati i voditi računa o tome kako se izjašnjavamo i kako nas zapisuju oni koji provode evidenciju u našim hrvatskim selima – Karaševu, Nermidu, Jabalču, Klokotiču, Ravniku, Vodniku i Lupaku, ali i u ostalim mjestima gdje žive Hrvati u Rumunjskoj.

Mi jesmo karaševski Hrvati i tako nas cjeli svijet poznaje, no VELIKA PAŽNJA, ovaj put Vam NE preporučujemo da se izjasnite i zapišete kao Karaševak ili „Carașovean“, jer će te biti prevareni. Poznati smo cjelome svijetu kao karaševski Hrvati, a tko želi tu istinu iskriviti, taj dobro ne misli našoj zajednici. Tko hoće biti druge nacionalnosti ima to pravo i nitko mu to ne oduzima, nek se svatko izjasni kako

hoće. No reći i izmisliti da smo „Etnia Carașoveană” je isto kao da bi rekli da postoji, na primjer, u Ričici - „Etnia

Reșițeană”. Izborimo se za naša prava i izjasnimo se kao CROAT!

Slobodan Ghera

ČUVAJMO SVOJE – IZJASNIMO SE KAO CROAT!

Od iznimne je važnosti kako se izjašnjavamo, jer na temelju tih podataka ovisit će puno toga za našu manjinu. Ne dozvolite da Vam drugi govore što ste, čuvajte vašu vjeru, tradiciju i ponos, čuvajte ono što su Vaši stari bili!

Nekoliko razloga zašto se NE TREBA izjasniti Karaševak:

- AKO SE IZJASNITE KAO KARAŠEVAK ILI CARAȘOVEAN, REGISTRIRAT ĆE VAS KAO VLASI;
- AKO SE IZJASNITE KARAŠEVAK ĆINITE USLUGU DRUGIMA, A NE VAMA;
- AKO SE IZJASNITE KAO KARAŠEVAK, ZNAČI DA STE SE PREVARILI;
- ETNIA CARAȘOVEANĂ JE IZMIŠLJENA OD NEKIH LJUDI KAKO BI VI ZABUNILI. NE POSTOJI KARAŠEVSKA DRŽAVA!
- NE DOZVOLITE DA DRUGI RAZMIŠLJAJU UMJESTO VAS I U VAŠE IME!
- NE BOJTE SE IZJASNITI CROAT

INE ODRIČITE SE VAŠIH PRAVA;

- NE ODRIČITE SE VAŠIH KORIJENA, VJERE I KULTURE;
- AKO STE KARAŠEVAK IZJASNITE SE KAO CROAT! BUDIMO NAŠI GOSPODARI!

Nekoliko razloga zašto SE TREBA izjasniti CROAT:

- IZJASNIMO SE CROAT, JER TO SU OD KRVI BILI VAŠI DEDE;
- NAŠ SE NAROD OČUVAO STOLJEĆIMA NA OVIM HRVATSKIM KARAŠEVSKIM PROSTORIMA;
- NAŠ JE KARAŠEVSKI GOVOR JEDAN OBLIK STAROHRVATSKOG JEZIKA;
- NAS JE OČUVALA VJERA U BOGA, ČUVAJMO JE I DALJE;
- PRESTANIMO SLUŠATI LAŽI

ŠTO DRUGI IZMIŠLJAJU O NAMA I NA TAJ NAČIN NAS NATJERAVAJU DA SE MEĐUSOBNO MRZIMO;

- NE DOZVOLITE DA NAS DJELE I CJEPAJU, JER NA TAJ NAČIN NESTAJEMO I LAKO S NAMA VLADAJU DRUGI GOSPODARI;
- RAZMISLIMO MALO... IMA-MO JOŠ PUNO RAZLOGA ZAŠTO JE ISPRAVNO I KOREKTNOST IZJASNITI SE CROAT.
- ZNATI TKO SI I KOME PRIPADAŠ, ZNAČI DA IMAŠ SVOJ IDENTITET I DA NISI IZGUBLJEN I SAM;
- BUDI ONO ŠTO DOISTA JESI, JER NEMAŠ SE ČEGA SRAMITI!
- IZJASNI SE CROAT!

Slobodan Ghera

VIJERNIK KAO DJETE BOŽIJE

Vjeruješ li u život poslije rođenja?

- Naravno, sigurno postoji nešto nakon rođenja.

Možda smo ovdje baš zato da se pripravimo na život poslije rođenja.

- To je glupost. Nema života poslije rođenja. Kako bi taj život uopće izgledao?

- Ne znam točno, ali uvjeren sam da će biti više svjetla i da ćemo moći hodati i jesti svojim ustima.

- To je potpuna glupost. Znaš da je nemoguće trčati i jesti svojim ustima. Pa zato imamo pupčanu vrpču. Kažem ti, poslije rođenja nema života.

- Pupčana vrpca je prekratka. Uvjeren sam da postoji nešto poslije rođenja. Nešto posve drukčije od ovoga što živimo sada.

- Ali nitko se nije vratio od tamo. Život se poslije rođenja završava. Osim toga, život nije ništa drugo do nego postojanje u uskoj i mračnoj okolini.

- Pa ne znam baš točno kako izgleda život poslije rođenja, ali ćemo u svakom slučaju sresti našu mamu. Ona će zatim brinuti za nas.

- Mama?!? Ti vjeruješ u mamu! Gdje bi po tvome ta mama bila?

- Svuda oko nas, naravno. Zahvaljujući njoj smo živi, bez nje ne bismo uopće postojali

- Ne vjerujem. Mamu nisam nikada vidio, zato je jasno da ne postoji.

- Da, moguće, ali ponekad, kada smo potpuno mirni, možemo je čuti kako pjeva i miluje naš svijet. Znaš, uvjeren sam da naš život poslije rođenja zapravo tek počinje.

Dragi vjerniče, mi koji smo već dva puta rođeni, i od majke i od Duha Svetoga još uvijek smo kao djeca. Zato poput njih upitajmo:

-Sto ću danas? Samo ću se danas potruditi da proživim dan, a da ne pokušavam odjednom riješiti probleme cijeloga svoga života.

-Samo ću se danas brinuti o svome nastupu, bit ću ugodan i svome ponašanju, neću nikoga kritizirati, neću pokušavati druge ispravljati ili učiniti boljima... osim sebe.

-Samo danas bit ću sretan u sigurnosti da sam stvoren za sreću... ne samo na drugom nego i na ovom svijetu...

-Samo ću se danas prilagoditi pri-

likama, a neću tražiti da se prilike prilagode mojim željama.

-Samo ću danas 10 minuta posvetiti dobrom štivu. Kao što je hrana potrebna za život tijela, tako je i dobro štivo potrebno za život duše.

-Samo ću danas učiniti neko dobro djelo i to neću nikome kazati.

-Samo ću danas učiniti nešto za što nemam nikakve volje. Ako se budem osjećao uvrijeđenim, pobrinut ću se da to nitko ne primijeti.

-Samo ću danas sastaviti točan program. Možda ga se neću pridržavati, ali ću ga ipak sastaviti. I čuvat ću se da me ne svladavaju dva zla: užurbanost i neodlučnost.

-Samo ću danas čvrsto vjerovati, makar okolnosti pokazivale suprotno, da se Božja providnost brine o meni kao da inače nikog nema na svijetu.

-Samo se danas neću bojati. Osobito se neću bojati radovati svemu što je lijepo i vjerovati u dobrotu.

Molitva za blagoslov

Kraljice svete krunice od tebe sada molimo milost koju ne možeš uskratiti u ovaj svečani dan.

Udijeli svima nama trajnu svoju ljubav i na poseban način svoj majčinski blagoslov. Nećemo se danas udaljiti od tebe, dok nas ne blagosloviš. Blagoslovi, Marijo, u ovaj čas svetog oca papu, namjesnika Kristova. Izmoli jedinstvo svetoj Crkvi i mir ljudskome društvu. Blagoslovi naše biskupe, svećenike, redovnike i redovnice, a posebno sve one, koji se zalažu za čast tvoga Imena i njeguju i

šire pobožnost svete krunice.

Dobra Majko, smiluj se nama, našim dušama, našoj rodbini, našim prijateljima, našim pokojnicima, a osobito našim neprijateljima i tolikima koji se nazivaju kršćanima, a ipak vrijeđaju ljubezno Srce tvoga Sina. Molimo danas milosrđe za narode koji su skrenuli s pravoga puta, za svu Europu, za čitav svijet, da se raskajani vrte tvome srcu. Milosrđe za svakoga, majko milosrda! Udostoj se dobrostivo uslišati nas, Marijo! Isus je u tvoje ruke postavio bogatstvo svoje milosti i milosrđa. Ti si okru-njena kraljica s desne svojega Sina ovjenčana slavom nad svim korovima anđeoskim. Tvoja se vlast prostire dokle se protežu nebesa.

Tebi je podložna zemlja i svi stvorovi koji na njoj stanuju. Obraćamo se tebi jer smo sigurni da nećeš dopustiti da ti se sinovi izgube. Dijete koje vidimo u tvome naručju i otajstvena krunica u tvojoj ruci ulijevaju nam nadu, da ćeš nas uslišati. Stoga se potpuno pouzdajemo u tebe kao slaba djeca u ruke najvjernije majke, i baš danas očekujemo od tebe željene milosti.

Blagoslovljena Marijina krunica, čvrsti lanče, koji nas povezuje s Bogom, i sjedinjuje s anđelima, tvrđavo spašenja, sigurna luko u općem brodomu, nećemo te nikada ostaviti.

Bit ćeš nam utjeha u smrtnoj borbi, tebi posljednji cjelov umirućeg života. A posljednja riječ naših usana bit će tvoje slatko ime, Kraljice svete krunice, draga naša Majko, utočište grešnika, najveća utjeha žalosnih. Budi posvuda blagoslovljena, sada i uvijek, na nebu i na zemlji. Amen.

Dr. theol. Davor Lucacela

RELIGIJA

MALA GOSPA U RADNI

Za sve nas, karaševske Hrvate, Marija Radna ima posebno značenje. Mislim da nema onoga među nama koji bar jednom u životu nije išao bilo pješice bilo vlakom, autobusom ili autom u naše najveće i najpoznatije hodočasničko mjesto.

Marija Radna je najveće Marijansko svetište u zapadnom dijelu Rumunjske i nalazi se u aradskoj županiji.

Marija Radna prati naš narod kroz stoljeća. Kada prošetamo kroz hodnike s lijeve strane bazilike, zapravo kada idemo tamo na ispovijed, vidimo prepune zidove zavjetnih slika koje su vjernici ostavljali kao znak molitve, zavjeta ili zahvalnosti na uslišanim molitvama. Svaka je od tih slika priča za sebe, iza svake se slike krije barem jedna ljudska sudbina, a često i sudbina jedne cijele obitelji, jer dobro znamo ako jedno u obitelji pati onda zapravo pate svi. No slike na zidovima svjedoče da tijekom ljudskog života, koji slobodno možemo nazvati hodočašće zemljom na putu prema nebu, nismo sami, već imamo Nebesku Majku kojoj se možemo utjecati.

Imali smo čast da nas do sada pohode više hrvatskih biskupa. Godine 1991., u Lupaku je boravio pomoćni zagrebački biskup Đuro Kokša, koji je zaredio za svećenika, oca Nikolu Lauša iz Lupaka. Posljednjih godina, pogotovo, više je biskupa posjetilo naše krajeve a ujedno i Mariju Radnu: kardinal Vinko Puljić iz Sarajeva, 2009., biskup Josip Mrzljak iz Varaždina, 2011., biskup Ratko Perić iz Mostara.

Svi su redom bili oduševljeni što su ovdje naišli na vjeran puk, koji stoljećima čuva svoj jezik, vjeru i tradicije.

Zahvaljujući pomoći Majke Božje Radne, već desetljećima hodočastimo u Mariju Radnu. No, nije uvijek bilo lako. Stoga ćemo vam ispričati jedan događaj od prije tridesetak godina, znači između šesdesetih i sedamdesetih godina, za vrijeme komunizma. Naši su hodočasnici pješčili prema Mariji Radni i nakon izlaza iz Lugoža, pored rijeke Timiš, zaustavila su ih dva tadašnja milicajca te im rekla da se vrte natrag i da bace križeve u vodu. Naime, tada je hodočašće očito izgledalo kao svojevrstan nemir, pobuna, demonstracija protiv tadašnjeg režima. Ljudi koji su nosili križeve rekli su da oni ne mogu baciti križeve

Crkva u Radni

Foto: S. Muselin

u vodu na što su im milicajci odgovorili da će onda pucati u njih. Ljudi su mirno odgovorili da mogu pucati, ali da oni križeve baciti neće. Na to je jedan milicajac trgnuo križeve iz ruku naših ljudi i bacio u rijeku. Ljudi su se prepali, no nastavili svoje putovanje prema Radni tko kako je mogao.

Nešto dalje od toga mjesta neki je ribar lovio ribu i odjednom ugledao dva križa kako zajedno plove. Čovjek je skočio i izvukao križeve te se nekako proćulo odakle su ta dva križa pa su dvojica Lupačana otišla i vratila križeve u svoje crkve, i to zamotane u prtljažniku nekog auta. Bila su to teška vremena za vjernike.

Prošlo je nekoliko godina i jedan od milicajaca koji su rekli našim hodočascima da se vrte s puta i da bace križeve u vodu, odnosno taj koji je križeve bacio u rijeku, trebao se seliti u drugo mjesto, jer je dobio premještaj. Natovario je stvari, sjeo u auto i krenuo. Kada je stigao na ono mjesto gdje je prije par godina bacio križeve u vodu, izgubio je kontrolu

auta i pao autom u rijeku i utopio se. Cesta je bila ravna, bio je dan, ali je on jednostavno autom pao i utopio se u onoj rijeci, na istom mjestu gdje je bacio križeve.

Je li to slučaj? Nipošto. S Bogom se ne možemo igrati. I kasnije su milicajci, za vrijeme komunizma, susretali naše hodočasnike, ali se nitko više nikada nije usudio nešto sličnoga napraviti, jedino su ih zamolili da ne pješače glavnom cestom već da skrenu poljima.

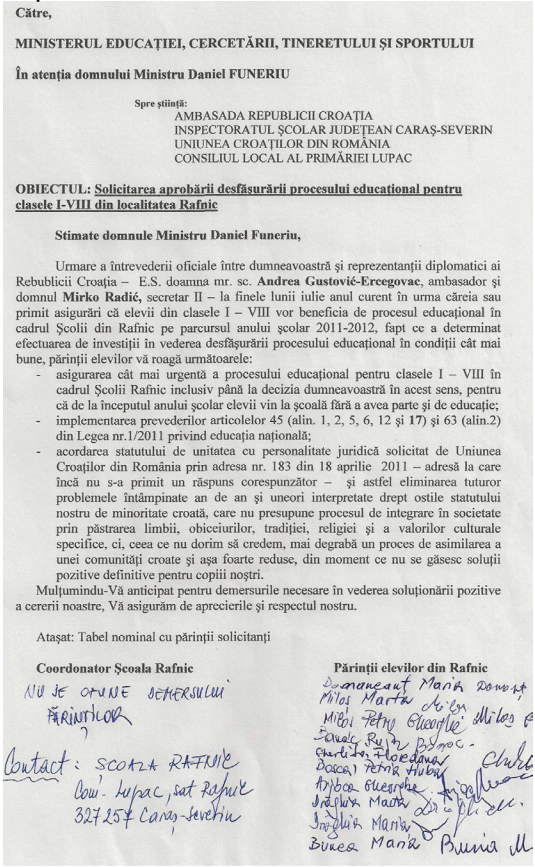
O ovom događaju sigurno će se prisjećati neki od naših čitatelja. Smatrali smo da je važno upoznati i naše mlade generacije o tome kako su naši stari bili vjerni i kako su bili spremni čak i dati svoj život negoli se odreći križa.

Nadamo se, da uz pomoć Majke Božje Radne, takva se vremena više neće vratiti, a da ćemo mi dugo i sretno pješačiti u naše najveće Marijansko svetište.

Maria Lațchici

nastavak sa 7 str.

rata piše da bi škola mogla opstati, osnovati se i dobiti pravni status samo na osnovi zamolbe koja se dostavlja općini, odnosno mjesnom vijeću, roditelji su opet napravili novi dopis prema načelniku općine Lupak, a na znanje školskom inspektoratu i Zajedništvu Hrvata u Rumunjskoj. S ovim dopisom otišli su roditelji inspektoratu. Osobno sam se založio

da im pomognem koliko mi je u mogućnosti bilo. Ja sam naprosto empatizirao s tim roditeljima, shvatio sam da ta stvar me se tiče kao pripadnika Hrvata u Rumunjskoj. Iza mene ne stoji funkcija. Ne! Ime i prezime jedino stoje iza mene. Sve u svemu, kad se jedna gospođa od ovih roditelja, mislim da je bila gospođa Domanjanc, popela gore inspektoru u ured, vratila se novim dopisom napravljen u ime nekog gosp. Dragije. Tu su bili potpisi istih roditelja, što je meni bilo sumnjivo! Tada sam pitao roditelje da mi probaju objasniti što se zapravo događa? I rekli su mi da su u tom dopisu kojeg je gosp. Dragija u rano ujutro odnio inspektoratu, tražili da, ukoliko pod nikakvu cijenu se nemože da djeca ostanu u Ravniku, neka im se dopusti da njihova djeca idu u Klokotič u školu, dok se situacija ne riješi.

Jesu li roditelji pročitali molbu prije što su se tako potpisali? Pa, to vam neznam reći. Ali,

u trenutku kad sam ih zapitao da li znaju da su pogriješili, više mi baš nisu znali odgovoriti. No, neovisno o tome jesu li ti roditelji pogriješili ili nisu, ja mogu ići u jednu interpretaciju. Uglavnom, da je inspektor bio dobronamjeran, on bi na bilo koji način odgovorio na dopise koje su stigle do sada. On nije odgovorio na takve dopise, nego je odgovorio na dopis koji njemu odgovara. A ovaj gosp. Dragija sumnjiv mi je zbog toga što tamo nabraja lagani motivi zbog kojih roditelji ne žele dati svoju djecu u Lupak u školu, a zanemaruje ono što se sve do tada tražilo, status pravne osobe i da u Ravniku škola ostane i dalje funkcionirati od V do VIII razreda – što meni govori da je netko tu ugurao svoj rep. A na ovaj dopis, naš inspektor pozitivno odgovara. On ovo prihvaća i dopušta da ta djeca idu u školu u Klokotič i stavlja im prijevoz na raspolaganje.

U srijedu, 5. listopada, bio je profesor Radan u Ravniku, a već dan prije kad sam mu dostavio obavijest da su djeca krenula, dio njih u Lupak, a dio njih u Klokotič, nije baš bio ugodan prema meni. Rekao mi je čak na susretu da sam odigrao neugodnu ulogu. Kad sam ja tražio da mi se obrazloži zašto mi je ta uloga neugodna, odgovor mu je bio kratak i jasan: „nelam“ – po našem mjesnom govoru. Tako sam ja zaključio da nema argu-

menata, jer naprosto ne vidim da sam odigrao nikakvu ulogu, osim namjere da ta škola opstane tamo.

Budući da ste znali da se Zajedništvo Hrvata bori za opstanak te škole već 2003., zašto ste tu borbu vodili samostalno i niste se pridružili ZHR-u?

Bojim se da institucionalnost gubi svoju objektivnost. Na načelnoj razini smatram ovo retoričkim pitanjem, da ga tako eufemistički smatram i vidim, a da sam uistinu na načelnoj razini, ništa bi manje ili više napravio nego pridružio se cilju – borbi za opstanak škole u Ravniku.

Da li je cilj Ministarstva da naš materinski jezik uništi? Smatrate li da je to napad na naš materinjski jezik?

Nesporo je, da je financijska kriza. Meni je žao! Nesporo je da vlast čini sve kako bi ta sredstva uskratila. Ali, ukoliko nas ima jako, jako malo i mi budemo obuhvaćeni s time, onda ovakvim tijekom događaja: danas Ravnik, sutra je Klokotič, prek-

sutra će Lupak i sva druga mjesta u kojima trenutno ima škola i djece, bit će priseljeni u jednom trenutku doći u veća mjesta. Pa tragom toga, nije isključeno da u jednom trenutku čak i Karaševo bude imalo svojih problema. Jer danas se govori o manjem broju učenika i da nije ekonomično investirati u taj manji broj učenika, u nastavnike, u sve ono što traži škola kako bi funkcionirala. Ukidanjem škole u svim našim mjestima, polako i sigurno nestaju Hrvati. Ovo nije više intergracija, ove je čista asimilicaja. Ne misli nitko intergrirati pripadnike hrvatske manjine u rumunjsko društvo, već ih misli naprosto asimilirati! Pa to je jako žalosno! Ako se radi na toj politici, mi ništa drugo ne možemo učiniti osim solidarizirati se i institucionalno i individualno, kako bi spasili te škole. Ne može mi nitko reći da je to financijski potpuno opravdano. Tu ima i politike. Jer sigurno se znaju pronaći sredstva za neke izuzetno glupe stvari a za nastavu i obrazovanje NE!

Daniel Lucela

POD HITNO! OPASKE NA INTERVJU S PROF. HAȚEGANOM

Prva opaska: Ja, prof. Milja Radan, dao bih naslov intervju „Kako je prof. Hăcegan prevario roditelje iz Ravnika da se odreknu osmogodišnje škole u Ravniku“.

Druga opaska: Ti si, prof. Hăcegan, naprosto pravi komedijaš.

Treća opaska: Navel si starešinu dece iz Ravnika da dođu u Inspektorat te da vide i čuju kako im zatvaraš škulu i trviš decu tamo i ovamo. Ključ te istine si prodao kad si počel: „hajmo sad“...i...podrobnim pripovedanjem o jednoj gospođi od ovih roditelja, te o imenu nekoga gospodina Dragije... i na kraju ...potpisi roditelja s kojima se premeštaju deca iz ravničke škole. Bravo i tebi i popu! S tvojom pomoćom pop je uspio. Lepo izvedena komedija.Ali, uteklo vam je ono što sledi.

Četvrta opaska: Tvoje pripovedanje-kojim malko povedaš-ima i dosta lažnih informacija. A zna se „koj laže, tej i krade“, pa ti probaš da krađom potegliš muku Zajedništva i pripišeš sebi. Sramota i grijota. Po najpače, če ti si crkveni človik. Ne pošteno!

Prof. Milja Radan

ȘCOALA DIN RAFNIC

Am promis în precedenta ediție a ziarului nostru că vom acorda mai mult spațiu subiectului care se referă la desființarea ciclului gimnazial al școlii din Rafnic.

În acest sens am ales să discutăm cu trei dintre persoanele prin a căror acțiune s-a influențat, într-o mai mică sau mai mare măsură, succesiv-ne evenimentelor care, din păcate,

INTERVIU CU INSPECTORUL GENERAL AL ÎȘJ CARAȘ-SEVERIN, PROF. ADRIAN DOXAN

Domnule inspector general, vă rugăm să ne spuneți cum ați rezolvat problema școlii din Rafnic.

Școala din Rafnic, comuna Lupac, este școală cu clasele I-IV. Ea a funcționat întotdeauna ca școală în limba română. În clipa de față există o solicitare a unui grup de părinți din Rafnic care doresc învățământ în limba minorității. Numărul elevilor de la ciclul gimnazial este de unsprezece în total: trei elevi în clasa a V-a, trei elevi în clasa a VII-a și cinci elevi în clasa a VIII-a. Dintre acești unsprezece elevi, trei deja merg la Lupac. În clipa de față la Rafnic au rămas opt elevi. Există un microbuz școlar care face transportul elevilor gratuit de la Lupac la Rafnic și retur. Dacă se face solicitare și se dorește studiul limbii materne, acest lucru se poate realiza la Lupac, nu numai pentru copiii din Rafnic, ci și pentru copiii care sunt la Lupac și doresc să facă acest lucru. Deci, toți copiii care vin din Vodnic, Rafnic, Lupac, dacă doresc să studieze limba croată, o pot face la Lupac, cu condiția să facă solicitare în acest sens. Dacă se dorește existența școlii din Rafnic, atuncea aceasta trebuie să fie în limba minorității, adică toate disciplinele (în afară de limba română) să se studieze în limba croată. Pentru acest lucru trebuie să existe cadre didactice calificate, iar în clipa de față aceste cadre nu există. Mai mult decât atât, datorită numărului mic de elevi ar trebui să fie învățământ simultan V-VIII. În cazul de față, pentru că nu sunt copii în clasa a VI-a, rămân doar trei clase. Calitatea actului educativ lasă mult, mult, mult de dorit în aceste condiții. Prin urmare, în clipa de față ne aflăm în situația în care nu este aprobată școala în limba minorității în satul Rafnic și prin urmare părinții au obligația să-și ducă copiii la orice școală doresc. Ministe-

au condus către un deznodământ nefericit pentru viitorul limbii croate materne în școlile în care învață copiii noștri.

Adrian Doxan, Mihai Radan și

rul Educației pune la dispoziție pe raza comunei Lupac transport gratuit cu ajutorul microbuzului școlar care este la școala cu personalitate juridică din Lupac.

În cazul în care părinții elevilor din Rafnic solicită învățământ bilingv pentru școala din Rafnic, ce se poate rezolva?

Nu există învățământ bilingv. Există doar învățământ în limba minorității sau studiul limbii materne.

Atunci cum de mai există

Prof. Adrian Doxan
liceul bilingv de la Carașova?

Statutul acestui liceu a fost înființat cu foarte mult timp în urmă când exista această posibilitate. Liceul are acest statut al învățământului bilingv în baza legii de atunci.

Cu același statut poate funcționa și în continuare?

Dacă va fi o solicitare să se transforme în limba minorităților, bineînțeles că se poate face acest lucru. În același timp, rog părinții elevilor din Rafnic să se gândească foarte bine la viitorul copiilor lor și să lase deoparte dorința de-ai ține acasă, în sat, unde să învețe simultan trei clase - ceea ce înseamnă un învățământ de proastă calitate - mai ales în condițiile în care nu avem profesori calificați care să poată preda în limba croată.

În ce sens nu există profesori

Petru Hațegan își vor exprima, rând pe rând, punctele de vedere și vor încerca să aștearnă o undă de lumină asupra unor aspecte mai puțin clare legate de această temă.

calificați, nu s-a prezentat niciunul la examenele pentru ocuparea posturilor? Au existat aceste examene?

Nu există profesor care să se fi prezentat la vreun concurs național și care să predea, spre exemplu, matematică, biologie, fizică sau chimie în limba croată. Chiar dacă se aprobă înființarea unei școli cu studiul în limba croată, în clipa de față nu avem profesori care să poată preda în limba croată.

Dar se vor scoate la concurs posturile respective?

Sigur. Însă, nu se pot face catedre. Fiind atât de puțini copii și învățământul fiind simultan, în aceste condiții vorbim despre o catedră de șase ore (dacă luăm spre exemplu fizica) în condițiile în care o catedră are 18 ore.

Ce soartă va avea școala din Clocotici, care este într-o situație asemănătoare celei din Rafnic?

Din anul următor propunerile vizând rețeaua școlară aparțin comunității locale care, în clipa în care dorește modificarea rețelei existente trebuie să aducă argumente de ordin financiar, demografic, geografic, lingvistic și educațional. Dacă aceste argumente sunt pertinente atunci se obține avizul conform al inspektoratului și rețeaua școlară se modifică. În caz contrar nu se obține acest aviz.

Rugămintea mea este ca părinții să se gândească la viitorul copiilor lor și să nu asculte sfaturile celor care le spun să-i țină acasă pentru că, cu cât lipsesc mai mult de la școală, cu atât vor recupera mai greu materia care a fost predată. Să nu uităm că în aceste două săptămâni au fost făcute pregătirile pentru evaluările inițiale care se dau anul acesta și să nu uităm că în cazul în care nu-și trimit copiii la școală - răspund în fața legii.

Daniel Lucela

INTERVIU CU PREȘEDINTELE UNIUNII CROAȚILOR, PROF. MIHAI RADAN

Domnule deputat, ce așteptări ați avut legate de întâlnirea cu dl. inspector școlar general Adrian Doxan?

Noi ne-am dus la inspectorul general cu o problemă foarte simplă - să-i punem în vedere faptul că învățământul bilingv există, a existat și a funcționat la Rafnic până în acest an, iar legat de acest aspect am dorit să-l informăm că dacă nu găsim înțelegere în virtutea legii privind drepturile minorităților de a se putea instrui și în limba maternă, vom fi obligați să ne adresăm justiției.

De când au apărut problemele la școala din Rafnic?

În anul 2003 au apărut primele probleme la această școală. Atunci, părinții au cerut ca această unitate școlară să rămână pe loc și să se asigure continuitatea personalității juridice.

Școala a rămas fără personalitate juridică în anul 2007. S-a știut despre acest lucru încă din 2003?

Încă de pe atunci se vorbea despre programul de comasare al școlilor, despre retragerea personalității juridice, iar acest lucru a neliniștit părinții care au făcut în martie 2003 o cerere la Inspectoratul Școlar General Caraș-Severin prin scrisorile cu numerele de înregistrare 1381, 1382, 1383, 1384. Întrucât nu s-a primit nici un răspuns, Uniunea revine în numele părinților cu scrisoarea nr. 52 din 29 iulie 2003 prin care solicită soluționarea scrisorilor enunțate mai înainte. În aceste scrisori se solicită exceptarea școlilor din Clocotici și Rafnic de a fi comasate la Lupac și aprobarea învățământului cu predare bilingvă în aceste două unități, în temeiul dreptului minorității de a-și păstra limba, identitatea, cultura ș.a.m.d. La această solicitare, Ministerul Cercetării Educației și Tineretului răspunde în septembrie 2003 că renunță la aplicarea planului de comasare pentru cele două localități în perioada 2003-2004 ca urmare a insistențelor Uniunii Croaților, urmând ca pentru perioada următoare să se analizeze rezultatele elevilor și existența cadrelor didactice calificate. La solicitarea privind învățământul bilingv, Inspectoratul

Școlar răspunde Uniunii că problema este în studiu urmând să se comunice răspunsul.

Uniunea Croaților revine în luna septembrie 2005 cu aceleași solicitări către Ministerul Educației. Răspunsul vine prin scrisoarea 7219, abia în luna martie 2006 (cu scuzele de rigoare pentru întârziere) prin care se comunică Uniunii Croaților că școala cu clasele I-VIII Rafnic nu se comasează la școala Lupac și va continua să existe ca personalitate juridică. S-a luat această hotărâre ținând cont că în acea unitate școlară învață elevi de etnie croată.

Însă, nu s-a mai ținut cont de această hotărâre în 2007...

Prof. Mihai Radan

Din păcate, Ministerul Educației hotărăște la începutul anului 2007 comasarea ciclului gimnazial din Rafnic la școala Lupac, iar școala cu clasele I-VIII Clocotici devine structură a școlii cu clasele I-VIII Lupac. Totuși, ciclul gimnazial se menține la Rafnic în anul școlar 2007-2008.

În martie 2009, părinții din Rafnic cer Ministerului să reevalueze decizia de a comasa școala și reînnoiesc cererea din martie 2003 care privea înființarea învățământului bilingv. Ministerul Educației răspunde - în conformitate cu legea 84 din anul 1995 - că în România în acea perioadă funcționau trei tipuri de

învățământ pentru minoritățile naționale: cu predare în limba maternă, cu predare parțială în limba maternă și structuri de învățământ în limba română în care se studiază limba maternă ca disciplină de sine stătătoare.

Acest răspuns a confirmat că elevii minorității croate au dreptul să-și mențină unitățile școlare. Din anul 2003 nu am primit nici un răspuns cert de genul „nu aveți dreptul la învățământ bilingv”. În virtutea procedurilor legislative, trăgănarea unui răspuns înseamnă acceptarea tacită a cererii. Pe acest temei vom continua să ne cerem drepturile, cu riscul de a ajunge în fața instanței din țară, sau chiar a celei internaționale de la Strassbourg.

De ce este importantă menținerea acestei unități școlare la Rafnic? Inspectoratul susține că pentru un act educațional de calitate ar fi mult mai potrivită școala din Lupac...

Aici trebuie discutat despre dreptul oamenilor de a studia în limba lor. La Lupac nu există condiții. N-am găsit niciun act potrivit căruia școala din Lupac s-a transformat în școală bilingvă, iar elevii să poată opta pentru una din cele două secții - română sau bilingvă. Școlile din Rafnic și Clocotici au cerut învățământ bilingv din anul 2003, care în mod tacit a fost acceptat, astfel una din ele are dreptul de a fi persoană juridică și de a reprezenta învățământul în limba maternă.

Obavještavamo naše citatelje da je na sastanku održanom 5. listopada u Ravniku, a koji je predvodio gospodin zastupnik, Milja Radan odlučilo se da se ide pravnim postupcima kako bi se konačno riješila situacija ravnike škole. Postoji popis od 23 roditelja koji danas imaju djecu u razredima od V do VIII razreda i koji se slažu da idu na sud s ministarstvom kako bi vratili ono što im je oteto, a to je da njihova škola od V do VIII razreda funkcioniра u Ravniku.

Daniel Lucacela

INTERVJU S PROF. PETROM HAȚEGANOM

Prof. Petru Hațegan

Poznato nam je da ste se i vi bavili problematikom ravnike škole. Kako ste stigli upoznati njezinu situaciju?

Prije protekle školske godine, radio sam u redovnoj nastavi kao nastavnik hrvatskog jezika i književnosti. Istina, uspio sam raditi u redovnoj nastavi, jer je i protekle godine situacija bila gotovo jednaka ovoj, s tim da, okolnosti radi, uspjelo se ipak nešto izboriti, a to je da ta tamo škola funkcioniра. Kasnije sam shvatio da i nije funkcionirala. Zašto? Zbog toga što sve diplome koje su učenicima davane naknadno, imale su natpis „Škola Lupac od V do VIII razreda”. S drugim riječima, ti su učenici osmog razreda završili u Ravniku, ali je na njihovim diplomama pisalo da su oni završili u Lupaku.

To je zato što je toj školi u tom vremenu već bio ukinut status pravne osobe...

Nisam znao! Meni to nije bilo poznato. Ali velim, uspio sam ipak raditi u redovnoj nastavi sa zakašnjenjem. Čini mi se 18. listopada je nastava započela na hrvatskom jeziku. S obzirom na činjenicu da nastava započinje negdje 15. rujna, onda možete si misliti koliko je trajalo da ipak ti učenici, što je bilo najvažnije, ostanu u Ravniku. Ja u međuvremenu, saznajući za tu situaciju, mislio sam da se nešto napravi. Stupio sam u kontakt s predstavnicima veleposlanstva R. Hrvatske, išao sam u posjet veleposlanstvu 24. srpnja, razgovarao sam s veleposlanicom. Gosp. veleposlanica, Njezina Ekselencija, mr.sc. Andrea-Gustović Ercegovac, rekla je da će se založiti

za tu situaciju. Tjedan dana nakon toga, iz veleposlanstva su mi javili da su bili u posjetu ministru Funeriu, da je ministar Funeriu nazvao generalnog inspektora, gosp. Doxana i da su stvari izgledale riješeno. To jest, da će djeca, učenici ostati u Ravniku, da će se nastava odvijati i dalje u Ravniku. To nas je natjeralo da idemo u investicije. Mi smo investirali i u Ravniku i u Vodniku. Veleposlanstvo je investiralo kako bi pomoglo tim školama. Kad kažem „mi”, jasno mislim na Hrvate, kao Hrvati da ipak nešto naprave, idu s nekom investicijom, da se vidi da te škole nisu zapostavljene, već da te škole imaju sve uvjete kako bi se nastava odvijala u izvrsnim okolnostima. Išlo se u to, zaključio se je sporazum, ugovor doduše, s jednom tvrtkom koja je bila najprihvatljivija po tom pitanju i oni su nam okrecili i obojali prostorije. Ljudi su bili tamo zadovoljni i svi sretni smo očekivali početak nove školske godine. No, početkom školske godine uspostavilo se je da su se stvari promijenile utoliko što škola više ne funkcionira. Sve u svemu, opet su došli predstavnici veleposlanstva, u ovom slučaju, drugi tajnik veleposlanstva, gosp. Mirko Radić, koji je otišao inspektoru na razgovor. Na razgovoru s inspektorom smo saznali da jedno je usmeno razgovarati a drugo je primiti kakav dopis. Budući da inspektorat nije primio i dobio nikakav dopis iz Ministarstva, sukladno tome, škola V do VIII razreda je ukinuta. To nas je natjeralo da napravimo onda zamolbu, da tu zamolbu podnesemo što Ministarstvu Prosvjete Rumunjske, što školskom Inspektoratu, Zajedništvu Hrvata i općini Lupac. Saznao sam, doduše već sam nešto znao, da se organizacije predstavnika Hrvata bave s ovom problematikom. 2003. godine započelo je raditi na tome Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj. 2007 i Demokratski Savez Hrvata u Rumunjskoj. I oni su imali dopis skupa s općinom, čak su i nešto dobili i izborili da ta škola funkcioniра. Kasnije sam saznao za odluku inspektorata broj 505., 23. 08. 2010. kada je naprosto škola V-VIII u Ravniku ukinuta. Tu ima niz dopisa i da se ta stvar vuče od 2003., preživljava do 2010., 2011. - kako tako, već je na samrti, a ove godine se potpuno ugasila. Jasno rekoh, napravili smo taj dopis i dostavili ga Ministarstvu.

Tko je napravio taj dopis? Roditelji.

Koje ste akcije poduzeli i koja je bila svrha tih akcija?

Najprije smo se sastali.

Pokupio sam one informacije koje sam mogao pokupiti i nakon toga, vidjevši s jedne strane djecu a s druge strane roditelje, i jedni i drugi zabrinuti, i jedni i drugi u teškim okolnostima... Ta djeca žive prvenstveno sa starim osobama doma, koje su ponekad bolesne, nemoćne itd. E sad, da se bilo tko stavi u situaciju tih staraca! Njihova djeca - trbuhom za kruhom, a unučad ide preko brda, neovisno u koju školu, ili Klokotič, ili Ravnik. Znači, dvije strane velike, velike teškoće. A znam pouzdano da njima je dovoljno da dođu do škole, pogledaju tu djecu i vrate se kući radosno. Dočekaju rosu još radosnije. Što smo poduzeli? Na zahtjev tih pogleda napravili smo zamolbu putem koje tražimo da se ta škola i dalje nastavi, da ona ostane otvorena, da ta škola ima status pravne osobe, što je tražilo i Zajedništvo Hrvata, da ta škola poštuje zakon. Jer vidite vi, taj zakon je za rumunjske škole. Nama se stalno govori da te škole nikada nisu bile hrvatske, već da se tamo školovanje odvija na rumunjskom jeziku i da je hrvatski jezik kao nastavni predmet. Ali pouzdano znamo, da od 2003. teku dopisi što Zajedništva Hrvata, što Demokratskoga Saveza, pa čak i roditelja, da ta škola bude dvojezična.

Jeste li dobili koji odgovor na taj dopis?

Nismo dobili nikakav odgovor na ovaj dopis. U međuvremenu smo i dalje dobili obećanja, uslijedio je jedan bilateralni sastanak s ministrom vanjskih poslova R. Hrvatske. U svo to vrijeme su djeca od V do VIII razreda dolazili u školu, u Ravnik, ali ni jedan od nastavnika nije dolazio k njima. A onda sam se našao ja iči k njima, da ne budu sami. Pitam se. Ne dao Bog da se nešto toj djeci tamo dogodilo, tko bi bio odgovoran? Do 5. listopada, kada su djeca napustila školu, tko bi sve za njih odgovarao? Ministar? Inspektor?

Ali ono što vam želim istaknuti, nakon tih susreta i kontakata s djecom itd., 3. listopada su mi opet došli roditelji i rekli: hajmo sad! Budući da u jednom opisu školskog inspektorata

nastavak na 8 str.